

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:
Egész évre 28 korona, fél évre 14 korona, negyed évre 7 korona, egy hónapra 2 korona, 40 fill. — Egyes szám ára 10 fill.
Megjelenik napoként, — az ünnepek kivételével.

Felolós szerkesztő:
HEGYESY VILMOS.

Kiadó és lap tulajdonos:
AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: Farkas-utca 8.
Hirdetések: em.-ként 10 fillér, nyitltár peit soza 40 fillér
Kiadóhivatal: Deák Ferenc-utca 4. szan.

Utolsó kísérlet.

Kolozsvár, márcz. 4.

Az ellenzék szereti abszolutisztikus hajlamokkal vádolni a miniszterelnököt. Azt mondja, hogy Tisza egy közönséges bécsi ágens, a ki erős kezét nem a nemzet, hanem az osztrák körök érdekében használja.

Azonban a tények ép az ellenkezőt bizonyítják, már pedig ezekben sokkal több meggyőző erő rejlik, mint a legfnyesebb elméleti okoskodásokban. Ha Tisza nem a nemzeti ügyet és az alkotmányosságot szolgálná, hanem valóban „császári biztos” volna, sokkal könnyebben végezhetné a dolgait. A mai viszonyok között csak az boldogul nehezen, a ki hazafias és alkotmányos. Tisza úgy tesz, mint Arany nál a Toldi anyja: Miklóst állja el, pedig Györgyöt védi. A miniszterelnök is az alkotmányban gázolókat akarja fékezni ép azért, mert nem ezeket, hanem az alkotmányt félti. Ha nem így volna, az obstrukció már rég le volna törve. S mindenki elhiheti, hogy sokkal több erő kellett az önmérséklethez, mint a mennyire máskülönben szükség lett volna az erőszakos rendcsináláshoz. De Tisza nem úgy akarta eloltani a tüzet, hogy az alkotmányosság épületét szétrombolja s ezzel a lángok útjából minden tápanyagot megsemmisítsen; hanem mindenekelőtt a hazafiságra és az alkotmányosságra való hivatkozással igyekezett a kedélyekre hatni s az obstrukciókat a rendkívüli eszközök mellőzésére bírni.

Hol passiva resistenciával, hol szelid,

de mindig alkotmányos nyomással mindig ez irányt követte s ha utolsó kísérletkép még egy fölszólításra határozta el magát, melyben az obstrukciók szívet, hazafiságát és eszét kívánta megszólaltatni, ez is csak azt bizonyítja, hogy az ellene szórt vádak igaztalanok, mert türelemben, önmérsékletben és alkotmányos tiszteletben elment addig a végső határig, a hol az ország közérdeke, melyért jelenleg első sorban szintén ő a felelős, már gyors és határozott közbelépést követel, de még ez végső pillanatban is előveszi az utolsó szót, hogy az illetőknek lelkiükre beszéljen s ezzel az erkölcsi eszközöket teljesen kimerítse.

Vajjon Tisza-e a hibás, ha ez sem használ? A szülő ép akkor vádolható gyöngeséggel és elnézéssel, ha majomszeretetből minden csinyt eltűr a gyermekei között. Így a mindekor kormány is akkor tesz tanubizonyosságot hazája és ennek alkotmányos intézményei iránt való okos szeretetéről, ha a rakoncátlanokodást nem engedi odáig fajulni, a hol azok veszélyeztetve vannak. Vajjon nem sokkal inkább, sőt kizárólag azok-e a hibások, akik a rendszabályokat provokálták? Az ország tulnyomó többsége ép akkor hibáztathatná és pedig teljes joggal a kormányt, ha ez rosszul értelmezett alkotmánytiszteletből s az elnéző szülő gyöngeségéből tovább tünné az ország erkölcsi és anyagi javaiban való gázolást.

Hiszen az obstrukció már rég eljátszta a jogát ahhoz, hogy alkotmányosságot prédikáljon, mert másfél év óta lábbal tiporja annak legalemibb követel-

ményeit. Bármily paradoxonnak lássék is, a kormány munkája tulajdonkép alkotmányvédelem még akkor is, ha a reá erőszakolt rendkívüli helyzet miatt, eszközeiben talán kénytelen pillanatnyilag mellőzni a szigoruan értelmezett alkotmányos föltételeket.

Erre ma annyival inkább kell gondolnia, mert a jelek azt bizonyítják, hogy a tűz megint harapózni kezd s az obstrukció új területek és erők bevonásával mintegy megfejeltetik. A delegációk tárgyalásaiból s általában a Bécsben törtétekből oly igazán „gyerekes” érveket és ürügyeket faragnak veszedelmes taktikájuk igazolására és erősítésére, melyekkel még nyilvánvalóbbá teszik, hogy előttük minden hazafias aggodalom, intés és érvelés falra hányt borsó, mert eljárásukban nem tárgyi hanem személyi indokok vezetnek. Ezt bizonyítja az a fogadtatás is, melyben a most benyújtott törvényjavaslatokat részesítik. Ezek minde-nike igazán fontos és sürgős s egy részük ép a katonai téren elért lényeges eredményeket akarja leszögezni, vagyis biztosítani. De az obstrukció mindjárt mukban kelt kedvező hangulatot s kortesfogásnak, porhintésnek nevezi en bloc az egész munkát. Pedig megfordítva: sokkal nagyobb porhintés és korteskedés az obstrukció részéről a bécsi események célzatos fölfúvása és az új javaslatok lekcisnylése.

De a viszonyok mélyebb megfigyelése arról is meggyőző, hogy nem elszigetelt, muló bajjal, hanem egy nagyon is általánossá vált betegséggel állunk szemben.

TÁRCZA.

Hódy Tamás temetése.

Irta: Lengyel Laura.

Recsky Gábor végigolvasta a gyászos újdonságot, meg a tárczát is, mely a kiváló, fiatal író haláláról adott hírt. Olvasás közben egy párszor el is homályosodott a szeme. Olyan megindító volt ez a tárczacikk az ő keserű, vad, fájdalmas hangjával. A kétségbeesés bátorságával kiáltotta ki, a mit a közelállók csak sugva rebesgették, hogy a szegény Hódy Tamás szerencsét csinált a halálával; pár hónap múlva szörnyűbb sors várt volna rá; az örülés. S a kik látták, már ezt a szörnyű rémet álmukban is megjeleni (s ugyan melyik író ne látta volna), azoknak nem kell magyarázatni, hogy a halál is lehet jótétemény és megváltás.

A ezikk fájdalmas, elkeseredett hangon így szólt tovább:

Igen, a szegény Hódy Tamást már évek óta fojtogatta ez a rém, mely elől nincs más menekülés, mint az azilum, hová eljutott. Nem akarunk tetemrehívást csinálni temetéséből. Nem kiáltjuk az ország fülébe, lelkiismeretébe: gyerekek, nézzétek, így pusztul el a magyar író! Agyonhajszolva, kifáradva, agyának erejét, szívé-

nek tüzet, lelkének hitét szétforgosálva, eltördelve, királyi büszkeséggel, koldus könnyelműséggel közibetek szórva! Elmondhatnám, hogy szegény Hódy Tamás gaz rágalomnak állította azt a hazugságot, hogy a rabszolgák föl vannak szabadítva; de nem akarok vádolni senkit, ő maga is panasz nélkül hajtotta járomba a fejét és ment, ment, de már maga sem hitte, hogy előre... Keserűbb pillanatban meg is átkozta a tollát, mert szolgálni kellett vele, holott ez szuverénebb szimboluma magánál a koronánál is. Mindegy... A komédiának vége. Ha úgy tetszik hajszolhattok, szegény Hódy Tamásnak nagyon mindegy. Nem sokat törődött a tapsritkokkal, mert ajándékozni akart nektek és nem élni belőletek. Azért pusztult el harmincz éves korában. Ha kedvelném a frázisokat, tehetségét, a hozzá fűzött reményeket, az irodalmat emlegetném, de kiesordul szememből a könny és siratom, fiatal harmincz éves életét. Nem érette imádkozom, a ki meghalt, mihozzánk legyen könyörületes az Uristen, mert így hagytuk elpusztulni.

Recsky Gábor letette a lapot és néma megilletődéssel bámult maga elé. Jólelkű, fogékony szívű ember volt, a kit véletlenül talál a betű hipnozisa. Ez a gyászoló cikk oly tűzzel és fájdalommal volt megicva, hogy Recsky Gábor megint befordította a lapot és megnézte, hogy mikor is lesz hát a szegény Hódy Tamás temetése. Aztán nem sokat habozott,

hanem elhatározta, hogy ott lesz a végtisztes-ségadáson.

Talán nemesek a halott iránt érzett mély megindulás késztette erre. Raesky valaha, fiatal jogász korában irodalmi ambíziókról álmodozott. Joggal-e vagy jogtalanul, ki tudná azt ma már megmondani. De a muzsa olyan veszedelmes félérszemély, hogy még kacérkodni sem tanácsos vele. Legjobb, ha az ember úgy éli le életét, hogy nem találkozik vele, de ha egyszer feltűnt a szeme előtt, isten bizony nem muszáj vele csókolózni, elég a csókjáról vágyakozni, már az is egész életére boldogtalanná teheti az embert.

Recsky Gábort nem tette épen boldogtalanná. Az irodalmi álmok mellett erős, elszánt akaratu ember volt és mikor apja halála egy reális, biztos kenyerért adó pályához szólította, eltemette magában az irodalmi álmokat. A temetés nem ment épen fájdalom nélkül és nem is vezetett rögtön eredményre. Az utczán ha járt még gyakran dudolt magában ábrándos, szerelmes verseket. Néha szíve lüktetésében érezte a ritmus csábító, mámoros zenéjét, máskor ölelkező rimek esattogtak a fülébe, de ez a kísértetjárás egyre ritkább lett s végre szerencsésen meg is szabadult tőle. S nem maradt meg egyéb belőle, mint valami gyengéd szeretetbe oltott ártatlan irigység az irodalom munkásai iránt.

Minden új név, minden feltűnő tehetség ér-

Az obstrukció annyira befészkelte magát parlamentünkbe, hogy minden aprólékosságra kitör, minden „gyerekességben” tápot talál s kész azon is megindulni, hogy a delegációban ki hova ül. Elfajulása annyira ment, hogy már a fölött is képes egy évig virítani, hogy a kormányelnöknek milyen az arca, vagy a hangja. Ott tartunk, hogy az obstrukció az általános szabály s a normális munkaképesség a kivétel. S még Apponyi is azzal biztat, hogy a közjogi gravaminális viták nem egyhamar szűnnek meg, a mi más szóval azt teszi, hogy az ellenzék állandó obstrukcióra rendezkedett be, a mi könnyebb s a felületes rétegeknél, melyek — fájdalom — mindig nagyobb számban vannak, népszerűbb is a komoly munkánál.

Nos, hát ezzel az országfelforgató, állambontó, ámitó és népbolondító politikával egyszer mindenkorra radikálisan le kell számolni s hasonló obstrukciók ellen az alkotmány mellé biztosítékokat kell emelni. Tisza tegnapi felszólalásával bebizonyította, hogy jobb az ellenzéken költött hírenél s első sorban békésen és velük akarja biztosítani az ország és az alkotmány érdekeit. Velük, ha lehet, ellenük, ha kell.

Bárhogy is, bizton számíthat az ország elismerésére.

Politikai hírek.

Kolozsvár, márcz. 4.

Mozgósítási hírek. Egyik bécsi lap tegnapi közöl.

Az egyik hír az, hogy a hadügyi kormány sűrűsége megrendelt a Danubius hajóépítő vállalatnál két dunai monitort, még pedig olyan föltételek alatt, a mely e két monitornak a lehető legrövidebb idő alatt igénybevételére enged következtetni. A másik hír az, hogy ugyan csak a hadügyi kormány intézkedésére a Dunagőzhajózási Társulat egész hajóparkját koncentrálja Budapestre mozgósítási célra. Ezzel szemben a „Magyar Nemzet” kijelenti, hogy ez a két hír, legalább így, nem felel meg az igazságnak. Az igaz, hogy a hadügyi kormány megrendelt két monitort a Danubiusnál, de erre az adott okot és alkalmat, hogy a delegáció határozata köte-

lezővé tette a kettős monarchia dunai flottillájának két hajóval szaporítását — ámde a megrendelés mozgósítási cél nélkül történt. Mert mindenekelőtt a megrendelésnél semmiféle olyan föltétel ki nem kötött, mely a rendkívüli sürgősséget indokolná, másrészt egy ilyen monitort megépítésének ideje legalább *másfél esztendő*, annyi időbe tehető a két monitornak az elkészülte is bele fog kerülni; ebből tehát mozgósítási izgalmat következtetni *most*, teljes képtelenség. A mi a Dunagőzhajózási Társaság hajóparkját illeti, konstatálni kívánjuk, hogy annak készenlétbe helyezése iránt a társaság semmiféle felszólítást nem kapott, de erre nem is volt, vagy volna szükség, mert ez a társaság szerződészerűleg köteles egész hajóraját a hadügyi kormány rendelkezésére bocsátani, mielőtt mozgósításra kerül a sor. De erről most szó sincs.

A dédesi mandátum. A dédesi választókerületben a múlt év december 9-én zajlott le a követválasztás. A kormánypárt jelöltje, *Serényi Béla* gróf kereskedelemügyi államtitkár mérközött ez alkalommal *Hebrony József* dr. miskolci ügyvéd, a ki a függetlenségi párt programját vallotta magáénak. A küzdelem heves és elkeseredett volt, s azzal végződött, hogy *Serényi gróf* 823, *Hebrony dr.* pedig 818 szavazatot kapott. *Serényit* ennél fogva öt szavazattöbbséggel a kerület megválasztott képviselőjének nyilvánították. A választást *Bende István* és társai kérvénnyel támadták meg, a melyben abszolút érvénytelenségi okok alapján a választás megsemmisítését kérték. A Kuria tegnap foglalkozott a petícióval és hosszas tanácskozás után végzésileg utasította a kérvényezők meghatalmazottját, hogy e hónap 11-éig részben a kérvényhez csatolt, részben csak hivatkozott okiratok teljes másolatait nyújtsa be a Kuriának, a mely csak azután fog dönteni az alaki kifogások dolgában. Az új tárgyalásra új határnapot fog kitűzni a Kuria.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, márcz. 3.

A képviselőház mai ülésének nagyjelentőségű momentumja volt gr. *Tisza István* miniszterelnök hatalmas beszéde, melyben feltárva nyíltan a helyzetet s beszámolva eddigi működése eredményeiről, kijelentette, hogy miután már minden békés utat-módot megkísérlett most elérkezettnek látja az időt, melyben az ultima rációhoz kell folyamodni az obstrukció nemzetrontó, lelkiismeretlen munkájának megállítására. Ezt megelőzőleg *Polonyi Géza* fejtegetéseit hallgatta meg a Ház.

Polonyi Géza napirendelőtti felszólalásában a delegációs tárgyalásokra, a katonai kérdésekre, a 67-es alap felfogására és végrehajtására tett megjegyzéseket.

A napirend során elsőnek a miniszterelnök kért szót.

Tisza miniszterelnök beszéde.

Gr. *Tisza István* miniszterelnök beszéde elején válaszolt *Polonyi* egy-két konkrét kérdésére. Majd néhány megjegyzést tett a kaszárnyák német felírásáról, a katonakönyvek kiállításáról és más apró kérdésekről, aztán tulajdonképeni tárgyra tért át.

Katonai eredmények.

Az a program, — ugymond a miniszterelnök — a melynek megoldására barátaimmal együtt vállalkoztam, az én eddig kifejtett meggyőződésemmel nemcsak ellentétben nem áll de azzal teljes összhangban is van. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

És t. képviselőház, most mintegy négy hónappal a kormány megalakulása után, abban a helyzetben vagyunk, hogy a nevelésügy terén történektől csakugyan teljes képet mutathatunk be a t. képviselőháznak.

Az alapítványi helyekre vonatkozólag benyújtott törvényjavaslat intézményszerűleg biztosítja azt, hogy annyi magyar ifjú képeztesék ki tiszté, a mennyi a tisztí hiánynak aránylag rövid idő alatt való betöltésére elegendő, a mennyi biztosítani fogja azt, hogy a magyar tiszteknek számaránya a legénységi számarányának állandóan meg fog felelni a jövőben. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) A katonai képző-intézetek tantervével beállott nagymérvű változások pedig biztosítják azt, hogy az összes magyar honosok kiképzése akként fog történni, hogy ott a magyar nyelv alapos tudása és az ismeretek nagy részének magyar nyelven való elsajátítása kötelezőleg kimondassék, (Élénk helyeslés a jobboldalon.) A mi által elérjük azt, hogy gyökeresen megváltozzék az a mostani sokszor jogos kritikának és aggodalomnak alapjául szolgáló állapot, hogy azok, a kik zsenge korukban katonai tisztképző intézetekbe jutnak, kikapesoltatnak a nemzeti kultúrától és sok tekintetben elvesznek a magyar kultúra számára; de ellenkezőleg a tisztképző intézetek magyarosító hatást fognak gyakorolni a magyar honpolgárok gyermekeinek azon nagy számára, a kik alig, vagy éppen nem bírják a magyar nyelvet. (Élénzés a jobboldalon.)

Ha mi elértük azt, hogy a magyar ezredek tisztikara lehetőleg kizárólag magyar legyen, ha elértük azt, hogy a magyarul tudó legénységgel az érintkezés magyar nyelven történjék, és azt hiszem, hogy a magyar nemzeti politikának a gyakorlati életbe vágó céljai terén sokkal, de

dekelt. Néha el is szomorodott, mikor látta milyen káprázatos gyorsasággal repül fel egy-egy új rakéta, ott tündöklök, ragyog a magasban, mindenki lelkesedve tapsol neki — s mindenki közömbösen nézi, mikor szétpattan és beleesik újra a sötét éjszakába. Kegyetlennek, szívtelennek találta ezt a játékot, de aztán megnyugodott abban, hogy fényleni, ragyogni, tündökölni rövid ideig is édes, mámorító, földöntúli boldogság lehet.

Reesky Gábor elhatározta, hogy felmegy a Hódý Tamás temetésére. A temetésen rögtön megismerkedik az új irodalom egy pár kiválóbb nevével. Rég vágyott már erre az ismerkedésre, de gyerekesnek találta vágyát, most azonban megvolt a kegyelmes alkalom.

Forró nyári délután ment ki a Kerepesi-utí halottas házba. A ravatal körül vagy tíz-tizenkét ember lézengett, fáradtan, kedvetlenül, homlokukat törülgetve. Reesky kivette óráját, azt hitte korán jött, de meglepetéssel konstataulta, hogy már tíz perc sem hiányzik a szertartásra kitűzött időből.

Észrevette, hogy figyelmesen nézik, hát egy magas búrna urnak bemutatatta magát. Kezet ráztak és kisült, hogy a magas barna ur annak a lapnak a vezércikkírója, hová szegény Hódý Tamás is dolgozott.

Az urak kissé késnek, — kezdte Reesky a társalgást.

Előre tudtam, — mondta a vezércikkíró

vállat vonva — nem képesek ezek az emberek egy negyed óránál tovább érdeklődni valami iránt.

Ha ez a valami egy kollegájuk halála, — hűledezett Reesky.

Ha édes apjuk, anyjuk halála, akkor sem — felelt vállat vonva a politikus. Különben nyár van. A házas emberek szabadságon vannak. A többi meg kártyázik. — Szervusz! Hát té mégis eljöttél.

Egy kopasz, kövér ur közeledett feléjük, a politikus bemutatatta őket egymásnak:

Gál Ferencz szerkesztő, Reesky Gábor táblai bíró.

A szerkesztő is a melegről panaszkodott. Aztán arról beszélt, hogy ez a sok szenzáció mind Hódý Tamásnak való téma lett volna... Milyen kár... Hirtelen átmenettel erősen szidni kezdte a fiukat, kik mindenünne lemaradnak. A politikus megint csak vállat vonogatta, kijelentvén, hogy ő előre tudta mindezt. Miért nem rendelkezett a szerkesztő. A fiatalabb generációt ki lehetett volna parancsolni, hogy ne tíz-tizenkét ember lődörögjön itt szégyenszemre.

A szerkesztő dühös volt és majd hogy egy-másba nem kaptak ott a ravatal mellett, mely különben el volt borítva a jóbarátok és újságok koszorújaival.

Reesky elszorult lélekkel nézett és hallgatott. Most jött be a gyászoló család. A halott

apja meg két bátyja. Nagyon sápadtak voltak és szemmel láthatólag minden erejüket arra fordították, hogy a torkukat fojtogató zokogást visszafojtsák.

Nem volt családjá? — kérdezte Reesky a politikust.

Sokkal lelkiismeretesebb ember volt ő, mintsem megházasodjék — védelmezte elhunyt barátját a publiczista.

A pap is megjött és kezdetét vette a szertartás. Időközben még párszor kinyílt az ajtó és a gyászoló gyülekezet megint több lett 8—10 emberrel.

Legutolsónak egy széles vállú, nagyon hideg arcú szentleman lépett be. Reeskynek nem kellett kérdeznie, hogy kicsoda? Nagyon is gyakran hozták ezt a hideg nyugodt arcot a képes lapok, a női olvasók nem kis örömére. A legdivatosabb novellista volt ma Horváth Béla az országban, s a mi legkülönösebb, szerencséséjét teljes mértékében meg is érdemelte. Talán éppen ez volt a bosszantó. Az írók nem bánták volna, ha valami erős fejű fiúzköt kap fel a közvélemény, sohasem irigyelik kényelmes, írásai gondatlan életét, nagy jóvedelmét, ha nem lettek volna csakugyan értékesek. De a megérdemelt dícsőséget semmiképen sem tudták neki megbocsátani.

Hát ez mit keres itt? — mondta dühösen egy fiatal novellista, kit lapja díjmentesen a magyar Maupassant névvel ruházott föl.

sokkal nagyobb eredmény értünk el, mint a mi-
nőt elérnénk a magyar vezénnyelv magvalósítá-
sával. (Helyeslés jobbfelől. Zaj a bal- és szélső-
baloldalon.)

Polónyi Géza: Ezt már Lukács ur sem
hiszi el! (Zaj. Elnök cseppet. Halljuk! Halljuk!
jobbfelől. Zaj.)

Tisza István gróf miniszterelnök: Engem
sokkal közelebből érintene az, ha egy érvt vagy
egy ezafolatot hallanék, mint, ismétlem, a mü-
derültségnek ilyen kitéréseit. (Mozgás a bal- és
szélsőbaloldalon. Zaj.) Nagyon kérem a kepvi-
selő urakat, gondolják meg, hogy mindaz, a mit
itt felsoroltam és elmondtam, tényleg az élő
valóságban fokozza, növeli azt az erőt, a mit
a magyarság a hadseregben képvisel, hatalma-
sabbá, erősebbé, mélyebbrehatóbbá teszi a ma-
gyarság érvényesülését a hadseregben maga a
magyar vezénnyelv pedig semmi egyéb, mint
egy sereg kifejezésének gépies betanulása. (Moz-
gás és zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Igaz, ugy-
van! jobbfelől.) Abból a szempontból, hogy a
magyar nemzetnek tényleges erejét a hadsereg-
ben fokozza, nagyon kevés. Abból a szempont-
ból, hogy a hadseregnek vezetését háboru ese-
tében és veszély pillanatában komplikálja, lehet
nagyon sok, de mindenesetre ismétlem és kihi-
vom állításommal szemben a kritikát. Azok az
intézkedések, a melyeket mi javasunk és a me-
lyeket javarészen meg tettünk, a magyar nem-
zetnek erejét a hadseregben fokozni fogják. (Igaz!
Ugy van! jobbfelől.) azok a jelszavak pedig, a
melyekért a t. képviselő urak ezt a nagy har-
czot még tovább erőltetik, egyszerűen külső mázt
huznak rá a hadseregbe, a nélkül, hogy annak
belső konszisztenciáját biztosítsák. (Zaj a bal-
és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.
Elnök cseppet.)

Hasonlitsuk össze a mai helyzetet a közel-
múlttal. Idézzük fel lelkünkben azokat a söté-
t aggodalmakat, a melyek, mondhatom, talán
mindnyájunk keblét csak alig egy fél évvel ez-
előtt áthatották, a teljes bizonytalanságnak azt
a képét, a melyben az ország jövőjét láttuk!
Jusson eszünkbe, milyen kishitűség volt akkor
széles körökben, jusson eszünkbe, gondolkunk
vissza arra az időre, a melyről megemlékeztem,
jusson eszünkbe az általános kishitűség...

Jusson eszünkbe, mily általános volt a gyanu,
hogy itt kézzelfogható eredményt, igazi refor-
mokat a jog terén nem lehet elérni, hogy itt
az ígért beváltása szemfényvesztésszerű lesz és
derizórius esekélyiségekkel akarják majd a be-
váltást megvalósítani és hasonlitsuk össze az
eredményt, a mely eléretett ezekkel a baljós-
latu híresztelésekkel szemben. (Mozgás a bal-
és szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Semmi ered-
mény! Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Ve-
gyük fontolóra, hogy a lefolyt előzmények után,
melyek oly közel hozták a nemzetet és királyt

a krízishez. (Zaj és derűtség a bal- és szélső-
baloldalon. Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Igenis, nagyon közel hozták. Most ezen ese-
mények után épen a közös hadseregbe vonat-
kozó összes kérdésekben mily nyílt, lojális és
szabadszelleme mutatkozik az egész téren, (Zaj a
bal- és szélsőbaloldalon.) mily új telfogás, a
mely itt csakugyan mindazt meg akarja valósi-
tani, a mi az 1867: XII törvény alapján a
magyar nemzet jogosult céljainak és törekvé-
seinek megfelelően megvalósítandó.

Igaz, t. ház, mindazok a pontok, a melyekre
a szabadelvűpárt és a kormány magát kötelezte,
még nem valósították meg, de nem is lehetett
ily rövid idő alatt megvalósítani, de a mi meg-
valósított, azt becsületesen, lojálisan valósi-
tottuk meg. (Igaz! Ugy van! taps a jobboldal-
on.) A tett ígért teljes beváltása sok tekintet-
ben a kilátásba helyezett reformok gazdagításá-
val és kiterjesztésével történt. (Igaz! Ugy van!
a jobboldalon.)

A rombolók ellen.

Ily körülmények közt lássuk mi tovább is
indokoltnak e meddő küzdelem folytatását, a
melynek romboló hatása ma már az egész terü-
leten mutatkozik? (Zaj és felkiáltások a szélső-
baloldalon: Az egész világon!)

Romboló hatása az egész világon nem mu-
takozik, mert hiszen, fájdalom, sokkal kisebb
pont vagyunk, semhogy az egész világ megérezze;
de az a hatása, hogy lerombolja a magyar nem-
zetnek nehéz munkával épített politikai jó hir-
nevét. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) a magyar
nemzet politikai belátását, érettségét, tette kész
hazafiságába vetett hitét az egész világon, ez a
hatása megvan. (Élénk helyeslés és taps jobbfelől.)
És ha az ember az önk elvakult működésének ezt a
hatását látja és tapasztalja, hig-
jék meg nekem, nehéz dolog uralkodni a haza-
fui elkeseredésen, mely kitér az emberből.
(Élénk helyeslés jobbfelől.)

De hát nézzünk körül itt benn az ország-
ban. Én nem akarok arról a rengeteg szenvedé-
sről ismét és ismét beszélni, a mit a társadalom
érdekelt. (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Né-
kül okoztak. (Zaj balfelől.)

Arról a szenvedésről, a minek a négy évre
visszatartott katonák és a behívott póttartalé-
kosok ki vannak téve, azon tiszteres szenvedés-
ről, a mit azon szerencsétlen áldozatok fognak
érezni, a kiket az önk igazító szavai ellensze-
gülsébe kergettek. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.)
Mindaz a szenvedés, a mely ezeket a szeren-
csétlen áldozatokat érni fogja, a képviselő urakra
száll vissza. De nézzük meg ez ország általános
viszonyait. Hát azt hiszik a képviselő urak,
hogy a társadalom nem fog érzékeny vesztesé-
get szenvedni és azt hiszik önk, hogy a társad-
alom gazdasági és pénzügyi érdekei nem üt-

nek érzékeny csorbát az által, hogy az adók be-
hajtása egy esztendőnél hosszabb idő óta szü-
netel?

Kaas Ivor b.: Megszavaztuk volna! Miért
nem vették elő? Miért nem kapesolták ki?
(Zaj jobbfelől.)

Tisza István gróf miniszterelnök: A képvi-
selő urat kérem, hogy közbeszólási lázát kap-
csolja ki és teljesítse azt az elemontáris köte-
lességet, hogy a szónokot hallgassa meg. (He-
lyeslés jobbfelől.) Mondom, a kormány kötele-
zettséget vállalt az irányban, hogy a mennyire
csak az állam pénzügyeire való tekintet engedi,
kimélettel fog eljárni a felgyült adótartozások
behajtása körül, de ennek a kiméletnek az állam
pénzügyi helyzete természetesen határokat fog
szabni és bármily kimélettel járunk is el, érzé-
kenyen fogja sujtani és nehezen elviselhető kö-
vetkezményekkel fog járni a társadalom széles
rétegeire nézve a felgyülemlett adótartozások
behajtása. Ez az a nemzeti politika, a melyet a
képviselő urak követnek! (Igaz! Ugy van! a
jobboldalon.)

De az anyagi kár mellett ott van az erkölcsi
kár, a melyet okoznak. Nézzenek körül az or-
szágban, nézzék meg micsoda agitációkra igye-
keznek kihasználni azt a tényt, hogy nem ujon-
coznak és adót nem hajtának be. Nézzék meg,
kik azok, a kik odamennek a néphez és azt
mondják: látjátok, új világ van, nem kell adót
fizetni, nem kell ujoncot adni! És a népbolond-
ítás, a melyre a siker alapjait a képviselő urak
obstrukciója rakta le, (Élénk helyeslés a jobb-
oldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon) már eddig
is számosan vannak, a kik börtönben ülnek ezen
szerencsétlen elbolondítások következtében. (Nagy
zaj a bal- és a szélsőbaloldalon. Felkiáltások:
Haza! Haza! Hala Istennek, legkevésbé magya-
rok voltak eddig... mert a magyar népet
mégis bajosabb elbolondítani, ez a legjobb akarat
mellett sem sikerült teljesen, fájdalom azon-
ban, különösen a román- és szerblakta vidékeken
nagy méreteket ölt az agitáció, mely ebből táplál-
kozik... (Nagy zaj a bal- és a szélsőbal-
oldalon.) A mely hiteltre azért talál, mert arra
várakozhatunk, hogy ime, láthatjátok, nem kell
adót fizetni, nem kell ujoncot állítani. Mondom,
ha azután széles köröké metélyez meg ez a
mozgalom és ha azután ismét sok ezren lesznek,
kik keserves tapasztalatok árán fognak meggyő-
ződni, hogy elámtattak, ez ismét oly felelősség
lesz, ez ismét oly nemzeti vívmány lesz, melynek
összes következményeit a t. képviselő urak
fogják viselni. (Zajos helyeslés a jobboldalon.
Nagy zaj a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Közösen veszik a képviselő urak azt a tényt,
hogy egy év óta jóformán már ex-lex állapot-
ban vagyunk s hogy ez a tény alapján in-
gatja meg a törvény iránti tisztelet érzetét, hogy
ez a tény hozzázoktatja az egész nemzetet köz-
véleményt, hozzászoktat bennünket is ahhoz, hogy
tultegyük magunkat a törvények intézkedésén.
(Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Zaj a bal- és a
szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Nem kellett szoktatni; benne
van a vérben!

Tisza István gróf miniszterelnök: Kérem
szépen, nekem egy alázatos kérdésem van Kubik
képviselő urhoz.

Kubik Béla: Tessék!

Tisza István gróf miniszterelnök: Méltóztat-
t-e napidíjat felvenni?

Kubik Béla: Igen, felvettem.

Tisza István gróf miniszterelnök: Akkor
méltóztatott törvénytelenül eljárni. (Hosszantartó
zajos derűtség, éljenzés és taps a jobboldalon.
Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

En senkinek nem teszek szemrehányást azért,
hogy képviselői illetményeit, vagy bármely más
állami járulékát fölveszi; én csak konstátálom
azt, hogy a ki ezt teszi, nincs jogosítva a kor-
mányt megtámadni azért, hogy törvényes fel-
hatalmazás nélkül teljesít kiadásokat. (Nagy zaj
balfelől.) De azt azután van jogom mondani
(Folytonos zaj balfelől. Elnök cseppet.) és hi-
szem, hogy ebben a t. Ház legtöbb tagja iga-
zat fog adni nekem, hogy maga az a tény, hogy
a viszonyok kényszerűségénél fogva hozzászok-
nak ahoz, hogy napról-napra sértjük a közjog-
kardinalis intézkedéseit, maga ez a tény, sajná-
latos dolog, mert elfásul a közvélemény ezen
kérdések iránt. (Ugy van! Ugy van! a jobb-

— No no — csitította a politikus.

Menjen inkább a nemzeti kaszinóba, mondta
mérgesen a magyar Maupassant és még valamit
akart mondani, de a szerkesztő is oda figyelt,
hát elhallgatott.

A szertartásnak vége volt s még mindig
nem volt több bent harmincz embernél. És a
harmincz ember is zavarodottan nézett egy-
másra. Szemmel láthatólag röstelték magukat.
Csak Horváth Béla állt nyugodtan a helyén,
mint a ki eljött megtenni kötelességét és szik-
rát sem törődik azzal, hogy mások mit mulasz-
tottak el?

Végre is valakinek beszélni illenék, —
mondta a szerkesztő — hiszen csak nem en-
gedjük ugy elvinni.

A politikus huzódott, de végre is felállt,
hiszen igaza van a szerkesztőnek, így nem en-
gedhetik elvinni.

A milyen kelletlenül állt fel, olyan szép tü-
zes és poétikus volt beszédje. Megmámosodott
a saját hangjától, könyek szöktek a szemébe.
Reesky nagyon sápadt volt, semmiképen sem
birta elhinni, hogy ugyanez az ember pár pill-
anattal előbb még ő mellette vonogatta a vállát.

A halottat letették a sírgödörbe, egy pár
koszorút utána hajítottak, a többivel telirakták
a sírját. A kis gyülekezet nagyon meg volt in-
dulva s Reesky Gábor látta, hogy egyetlen szem
sem maradt szárazon, mikor búcsút integettek
a sírnak. Elgondolkozva ment előre, csak arra

riadt fel, mikor kiérve a temetőből, a vezércikk-
író beszélni kezdett.

Látom az arczán, hogy meg van döbbenve.
Nem akarom, hogy igazságtalan legyen a fiuk-
kal szemben, a kik elmaradtak. Látss, ha a te-
metést rögtön a halál utáni negyedórán lehetne
eszközölni, akkor itt lennének ők mindnyájan.
De a szegény Tamás halála óta már két nap
mult el, azóta — hogy is mondjam csak —
megszűnt aktuális lenni. Nem szívtelenek ők,
csak sok dolga van a szívüknek. Minden pil-
lanatban ezer meg ezer új impresszió ostrom-
olja. Soká nem élhet egy. De mig él, igaz
és erős higgye el. Olvasta azt a sirató tárczát,
az az ember valóban sírt, mig irta, igaz, hogy
most kártyázik, de végre is tesz ez valamit,
mondja? Egy pillanatot érezte a fájdalmat oly
igazán és erősen, mint csak ember érezhet.
Szegény Tamás író volt s ő maga is jól meg-
értené az ő temetésének szomorú pszikolo-
giáját.

Reesky elgondolkozva bámult maga elé.

Én mégsem így képzeltem a Hódy Tamás
temetését.

Oh, ők sem így képzeltek, higgye el! Ha
mindjárt az első negyedórán el lehetett volna
temetni a szegény fiut... De hiába, két napot
kellett várni!...! Két nap — istenem —
maga az örökkévalóság...

oldalon.) és majd hozzátérhető lesz a törvény-sértéshez olyankor is, mikor annak nincsenek meg azok a kivételes indokai. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Ez is nemzeti politika, a mely nemzeti politikának gyümölcsei legyenek a képviselő uraké! (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Es most, t. Ház, midőn ennek a nemzetenek annyi érdeke volna megővendő, kielégítendő s felkarolandó, most, midőn összes közviszonyaink és közállapotaink terén annyi sürgős teendő van, most midőn a nemzeti politika minden terén, az egész vonalon oly parancsolólag követelné meg, hogy vegyük fel ismét az aktív munkásságnak eszközeit, hogy vessünk véget ennek a tepsedésnek, ennek a tehetetlen vonaglásnak, melyben ez a nemzet a maga politikája intézése dolgában egy teljes esztendő óta benn van: most t. képviselő urak, a jogosultságnak még csak árnyékával sem bír ez a makacs megfeszítése erejöknek oly téren, a hol meggyőződésük szerint mást mint rombolást, mást mint veszedelmet, mást mint a magyar nemzet erejének gyengítését nem érhetnek el. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a baloldalon. Egy hang a baloldalon: Köszönjön le! Felkiáltások a jobboldalon: Ahá!)

Nézzenek körül a t. képviselő urak, nézzék meg, hogy hány függő kérdés vár megoldásra; (Zaj. Elnök esenget.) hány olyan kérdés, a hol a magyar nemzetnek érdeke más faktorokkal szemben is, más, velünk szerződő felekkel szemben is, legyenek azok Ausztriában vagy külföldön, kell megoldani hány; nagyfontosságú, fontos, sürgős kérdés van, a hol minden attól függ, hogy minő lesz az az erő, a melyet a magyar nemzet latba vehet a maga céljainak elérésére, a hol minden attól függ, hogy a magyar nemzet, mint az alkotmányos élet terén működésre, cselekvésre organizált és cselekvésre képes szervezet fog-e megjelenni, vagy pedig, mint egy pigra massa, mely csak szánakozás tárgya barátjai és gunyakazaj tárgya ellenségei előtt. (Zajos helyeslés és taps a jobboldalon. Folytonos zaj a baloldalon.)

A rombolás, pusztulás áldatlan munkája az, a mit a képviselő urak véghez visznek. (Igaz! Ugy van! jobboldal.) A rombolás és pusztulás munkája, a hol mindennap és minden hét, a melylyel tovább maradnak ezen a téren, újabb és újabb emlékeit teremti ennek a tatárjárásnak, (Elnök helyeslés és taps a jobboldalon. Ellenmondás és zaj a szélsőbaloldalon.) a melylyel a képviselő urak ennek az országnak egész közéletén végiggázolnak. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

En, t. képviselőház, elkeseredett lélekkel és az elkeseredett ember erős elhatározásával látam ezeket a jelenségeket akkor is, a mikor legelőször beszéltem erről a helyről. (Folytonos zaj a baloldalon. Halljuk! Halljuk jobboldal.)

Ha ez az elkeseredés meg is érte bennem az elhatározást, hogy a többség jogosult erőfeszítésének terén elmenjek addig a határig, a meddig ezen az alkotmány szellemébe ütköző ellenállás megszüntetése igényli, (Nagy zaj és mozgás a baloldalon. Helyeslés a jobboldalon.) mondom, ha meg is volt érlelve ez az elhatározásom: de másrészt el voltam határozva kimeríteni a békés kísérleteket, a türelmet, a rábeszélést, a képviselő urak hazafiai belátásához való (Felkiáltások jobbról: Az nincs nekik!) apellálás összes eszközeit. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Magamra vontam barátaim szemrehányását, magamra vontam a közvélemény gunyos, kételkedő mosolyát, hogy a sokat emlegetett erély hol késik; de magamra vettem azt szívesen, mert csak úgy tudom az ultima ráció eszközehez való nyulásért a felelősséget elviselni, hogy ha a békés kibontakozásnak igazán minden eszközt kimerítettem. (Zajos helyeslés és taps a jobboldalon. Nagy zaj a baloldalon. Elnök többször esenget.)

De most, t. képviselőház, a döntésnek utolsó pillanata küszöbön áll. En meg egyszer és utoljára az ország, haza nevében kérvén kérem a képviselő urakat, álljanak meg az örületnek ezen útján, a melyen járnak. (Zajos helyeslés és taps a jobboldalon.) Mi tovább a magyar nemzet legszentebb érdekei könnyelmű koezkáztatása nélkül nem várhatunk. A magyar nemzet nem azt kívánja és azért létezik, a magyar alkotmány

nem azért áll fenn ezer esztendő óta, hogy a képviselő urak itt háborítatlanul folytassák tovább kis játékaikat az ország veszélyére és kárára. (Zajos helyeslés és taps a jobboldalon. Nagy zaj és mozgás a baloldalon. Elnök esenget.) A magyar nemzetnek élni kell, a magyar nemzet élni akar és élni fog. (Zajos helyeslés és taps jobboldal. Zaj a baloldalon. Elnök esenget.) És arra, hogy a magyar nemzet élhessen tovább, ha kell, össze kell tipornunk mindent, a mi annak útjában áll. (Szünni nem akaró zajos helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon. Nagy zaj és mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.)

A vita folytatása.

Tisza miniszterelnök beszédének a hatása egyike volt a legnagyobbaknak, a mit a teremben a képviselők valaha láttak. A jobb oldal lelkesülten tapsolt, átérzte, hogy nyugodtan s bizvást követheti vezérét azon az uton, melyet az az ország érdekeinek megővására kijelölt mély meggyőződéssel elmondott lélekből fakadó beszéddel.

Szünet után Nesi Pál beszélt délutáni két óráig, akkor pedig, mikor Feilitzsch báró éppen bezárni készült a vitát szónok hiányában, Visontai Soma ugrott be a s így az obstrukció folytonosságát megmentette.

Az ülés végén Marjay Péter interpellációt intézett a kormányelnökhöz, miért késik az a törvényjavaslat, a mely a 48:XX. törvényezikk értelmében a protestáns egyházak anyagi segélyezését szabályozná.

Tisza gróf kijelentette, hogy a kormány a tárggyal foglalkozik és a két protestáns egyház közös bizottságával legközelebb érintkezésbe is lép a kérdések tisztázása céljából.

A választ egyhangulag vették tudomásul.

Az orosz-japán háború.

Kolozsvár, márc. 4.

A kelet-ázsiai harcztérrel a következő újabb jelentések érkeztek:

A szárazföldi harcztér.

Pétervár, márc. 3.

Pflug tábornok tegnapi keleti hivatalos távirata a következő:

Járó őreink jelentései szerint Pjongjangig és az uton Gensanig ellenséget nem láttunk. Pjongjangot 6000 főnyi japán csapat, köztük 200 könnyű lovasság tartja megszállva. Tüzérségről nincs hír. A japánok a tengeren hoznak csapatokat Fuzanból Csinanfóba, a honnan ezek Pjongjangba jutnak. Pjongjangból 1000—2000 főnyi koreai csapatokat küldenek Szjoulba. Járó őreink e hópap 28-án 12 versztnyre érkeztek Pjongjangtól, a melyet a japánok megerősítettek. Nap-nap után ellenséges csapatok érkeznek. Pjongjangban és Mandsuországbán minden csendes.

Vladivosztokból azt jelentik, hogy koreai jelentések szerint 2500 japáni érkezett tüzérség nélkül San-Dsi-Nebe és februárius 29-én elővonultak Mazarchane felé. Mandsuországi déli részében és Port-Arturban az elmúlt napokban esett a hó és tíz fok hideg van. Port-Arturban és Vladivosztokban hóvihár van.

London, márc. 3.

A Standard jelenti Tokióból tegnapi kelettel: Szavahihető forrásból hírik, hogy a mandzsuországi vasut két kilométernyi vonalát Nyuguta közelében elpusztították és a Nyuguta és Vladivosztok között levő táviróösszeköttetést elvágták.

A kínaiak.

London, márc. 3.

A Hajsentől keletre lévő hegységben egy ötszáz emberből álló kínai banda megtámadott egy orosz csapatot. A kínaiak Mannlicher-puskából löttek. Az oroszok negyvenkét, a kínaiak nyolcvanhét halottat vesztettek. Az oroszok később segítséget kaptak s visszaverték a kínaiakat.

Magyar-osztrák hadihajó.

London, márc. 3.

A Daily Telegraph-nak jelentik, hogy Csifuban ez idő szerint csak egy hadihajó van és ez a Kaiserin-Elisabeth magyar-osztrák hadihajó.

Mozgó templomok a harcztéren.

Pétervár, márc. 3.

Feodorovna Erzsébet nagyhercegnő intézkedett, hogy mozgó templomokat küldjenek a harcztérre. Vladimirovics Cirill nagyherceg a harcztérre utazott.

Tolsztoj az orosz katonáknak.

Pétervár, márc. 3.

Tolsztoj gróf műveiből ezer kötetet küldött a harcztérre, hogy a katonáknak legyen mit olvasniuk. Még nem bizonyos, vajon a kormány megengedi-e a könyvek elszállítását.

H I R E K.

Kolozsvár, márc. 4.

Az iskolaszék megalakítása. Kolozsvár város iskolaszéke tegnap délután tartotta meg alakuló ülését a városbáz nagytermében. Az ülést dr. Esterházy László főjegyző nyitotta meg, a ki üdvözlőlvén a szép számmal megjelent tagokat, felkérte az iskolaszék jelenlevő tagjait a hivatalos eskü letételére. A hivatalos eskü letétele után az iskolaszék egyhangú közfelkiáltással megválasztotta az iskolaszék elnökének dr. Szamosi János egyetemi tanárt, al-elnöknek dr. Schneller István egyetemi tanárt, jegyzőnek dr. Széchy Ákos polgári fiúiskolai igazgatót, Nagy Kálmán és Elek Gyula igazgatókat. Dr. Szamosi János elnök általános eljenzés mellettfoglalván az elnöki széklet köszönetet mondott a megtisztelő kitüntetésért. Ezután az iskolaszék megalakította a felügyelő-bizottságokat a következőleg: A polgári iskola részére: dr. Esterházy László, Fazakas József, Grätz Mór, dr. Márki Sándor, Nagy Lajos, Pausinger Sándor, dr. Széchy Ákos, dr. Török István és dr. Vajda Gyula választott meg, a két községi iskola részére pedig Benel Ferencz, dr. Békésy Károly, Dobál Antal, Eislér Mátyás, dr. Esterházy László, Elek Gyula, Fekete Nagy Béla, Gámbin Zsigmond, Péterfi Dénes, Polcz Rezső, Nagy Kálmán és Szvacsina Géza. Az övodák felügyelő-bizottságába beválasztottak: Ferencz Józsefné, De Gerandó Antonina, Heinrich Józsa és Kozma Ferenczné. Ezzel az iskolaszék első ülése az elnök életésével véget ért.

A Kolozsvári Közegészségügyi Egyesület gyűlése. Az Országos közegészségügyi Egyesület Kolozsvár vidéki osztálya közgyűlését március 10-én, délután 5 órakor az egyetemi közegészségügyi intézet (Mikó-u. 1 sz.) tantermében tartja meg.

Időjárás. Az erdélyi részekben mindenfelé esendes, derült időjárás van. Kolozsvárt +1°C meleg mellett a tegnapi óta szép tiszta verőfény teszi tavasziassá az időt. Az üzletvezetőség jelentése különben a következő:

Üzletkezelőség +2 borult, esendes. Nagy-Vára +2 borult, esendes. Torda —2 esendes, derült. Maros-Ludas —3 esendes, derült. M.-Vásárhely +1 esendes borult. Szász-Régen —3 szélesed, borult. Tóvis +1 esendes, derült. D.-Szt.-Márton —3 esendes, derült. Sávárd +1 esendes, borult. Kis-Kapus —2 esendes, derült. Segesvár —3 esendes, derült. Székely-Udvarhely +3 esendes, derült. Brassó —3 esendes, derült. Sepsi-Szt.-György —7 esendes, derült. Csik-Szereda —6 esendes, derült. Csik-Gyimes —10 szeles, derült. Kézdi-Vásárhely —8 esendes, derült. Zernest —11 nyugati szél, derült. Predeal —11 szeles, derült.

Sub auspiciis regis doktorrá avatás. A budapesti tudományegyetemen e hó folyamán négy kitűnő eredménnyel végzett hallgatót fognak sub auspiciis regis doktorrá avatni. Ez az első eset, hogy a budapesti egyetemen négy hallgató részesül királyi felavatás-

ban. Eddig ugyanis csak két végzett hallgatót avattak fel évenként. Az egyetem tanácsa azonban az idén kérelmezte, hogy mint a bécsi egyetemen, úgy a budapestin is, évenként három hallgató részesüljön a sub auspiciis felavatásában. A király a vallás- és közoktatásügyi miniszter terjesztésére megengedte, hogy mind a négy kiváló fiatal embert, a kik egyformán kitűnően végeztek el tanulmányaikat, sub auspiciis regis doktorrá avathassák. A négy felavatandó: *Khuen-Héderváry Sándor* gróf, a volt miniszterelnök fia, ifjabb *Márffy Ede*, *Márffy* pénzügyi tanácsosnak a fia, *Tóth Lajos* és *Tóth Károly*, a jeles halasi ügyvédnek és ref. egyház-gondnoknak fia. Az előbbi kettő az államtudományok, az utóbbi kettő a jogtudományok doktora lesz. A felavatáson őfelségét *Berzeviczy Albert* dr. vallás- és közoktatási miniszter fogja képviselni.

— **Ismeretterjesztő előadás.** Az iparos segéd munkások képzésére szervezett kolozsvári helyi Bizottság márczius 6-án (vasárnap) délután 3 órakor a Városház közgyűlési termében ismeretterjesztő előadást rendez, amelyre az iparos polgártársakat és segéd munkásokat meghívja. Ez alkalommal előadást tart: *Csernó István: Japánról.* A belépés díjtalan.

— **Országos vivó- és torna-verseny.** Nemrégiben megemlékeztünk arról a nagyszabású országos vivó- és torna-versenyről, melyet a Kolozsvár sport ifjúságának és közönségének egy részéből alakult bizottság a „Kolozsvári Egyetemi Athletikai Klub” közreműködésével rendez márcz. 13-án, (vasárnap) délelőtt fél 11 órakor az unitárius kollégium torna-csarnokában br. *Chappon Samu* lakó kiváló vivómesternek 30 éves jubileumával kapcsolatban. A nagyszabású verseny előkészületeit jó részben már teljesen befejezte a rendező-bizottság. A versenyre több neves mestert hívtak meg, kik megjelenésükről ígéretet tettek. A napokban a meghívók egy részét is szétküldte a rendező-bizottság. A verseny fővédnökei: gróf *Béldi Ákos* főispán, *Klobucsár Győző* altábornagy és dr. *Apáthy István* egyetemi rektor; védnökök: dr. *Brandt József* j. r. egyet. tanár, báró *Jósika Gábor*, *Dósa Endre* alispán, *Gyulay Richárd* es. és kir. kamarás, dr. *Meltzl Hugó* egyet. tanár, *Szabó József* es. és kir. kamarás és báró *Wildburg Aladár*. A jury versenybírók elnöke gróf *Lázár Vince*, versenybizottság elnöke dr. gróf *Wass György*. A verseny programjának egyik legérdekesebb pontját fogja képezni a mesterek között lefolyó kard- és vivótör mérkőzések, melyekben újabban részvételét megígérte *Palladi* olasz vivómester, s megjelenését kilátásba helyezte *Arlow* budapesti vivómester. A kolozsvári mesterek közül mérkőzőnek *Chappon Samu* (aró, *Vermes Lajos*, *Hoffman Géza*, *Lassel Gyula*, *Vargha Sándor*. A műsor többi pontjait különböző iskolai vívások bemutatása (egyetemi hallgatók, középiskolai tanulók részvételével), bajnok vivó-verseny, amatőr verseny, női vívás (bemutatja *Poszler Mariska*) és torna-versenyek, (nyújtó, korlát-, ugrás-, súlyemelés-versenyek) egészítik ki. Versenyek végeztével a nyertesek között díjak és érmek kiosztása következik. Este br. *Chappon Samu* tiszteletére harminczéves vivómesteri jubileuma alkalmából társasvacsora lesz a központi szállodában. A verseny iránt már eddig is nagy érdeklődés mutatkozik. Mind sürűbben és sürűbben folynak az egyes versenyekre a nevezések. A nevezett határidő márczius 9-dikén d. e. 12 óráig *Rombauer Tivadarnál* (Központi egyetem.) Jegyek előre is válthatók *Schusztér Emil*, *Gibon Albert* és *Lepage Lajos* üzleteiben.

— **A magyar ifjúság Kossuth-serlege.** A budapesti egyetemi ifjúság Kossuth-ünnepének rendező-bizottsága egy Kossuth-serleget készített, melyet ünnepiesen márczius 20-án avatnak fel. A serleget minden évben egy egyetem fogja használni Kossuth emlékeztető rendezett ünnepen. A budapesti felavató ünnepség után a serleget az ottani tudományegyetem rektora veszi át megőrzés végett, a kinek jövő évi márczius 18-ig marad a serleg. Akkor a budapesti ifjúság küldöttsége elviszi a testvéregyetemre, *Kolozsvárra* s onnan abc sorrendben kapják meg évről-évre az akadémiák. A serleg elkészítését az „Iparművészeti Társaság” vállalta magára, mely *Csányi Károly* tanár, jeles iparművész terve szerint készül az ezüsből,

magyar stílusban és magyaros díszítéssel. A serleg födelét Kossuth Lajosnak ezüsből öntött szobra fogja díszíteni s négy helyütt lesz rajta gyémántból kirakva a monogramja. A serleg elkészítése kétezer koronába kerül; de ha az országos gyűjtés sikeresebb eredménnyel jár, akkor több drágakő kerül a gyönyörű serlegre.

— **Vivó-estély.** A Gerentsér-féle vivó iskola márczius 6-án (vasárnap) este 6 órakor a kolozsvári Ferencz József tud.-egyetem torna- és vivó-termében a tanítványok részvételével vivó-estélyt rendez. A vivó-estélyen *Gerentsér László* nak, a kitűnő fiatal vivómesternek helyes vezetésben részesült tanítványai mutatják be a kard és vivótör vívás terén elért előhaladásukat. A vivó-estély bizonyára nagy érdeklődés mellett fog lefolyni.

— **Israelita Felolvasó Egylet estélye.** A kolozsvár Izr. Felolvasó Egyesület holnap, szombat délután 5 órakor a városháza közgyűlési termében felolvasást tart. Felolvasni *Zádor Benő* fog, ezenkívül *Tompa Kálmán* a kolozsvári Nemzeti Színház tagja szavalattal működik közre.

— **Az akadémia öröksége.** *Miklóssy* Ferencz biharmegyei földbirtokosnak végrendeletét, melyről a napokban mi is említést tettünk tegnap hirdették ki az örökösök előtt. A végrendelet értelmében *Miklóssy*nak vagyona csak abban az esetben szállott volna az akadémiára, ha *Miklóssy* utódok nélkül halt volna meg. Ez esetben az akadémiának hagyja vagyonát, hogy azt házilag kezeltesse egy szegény keresztény íróval, jövedelméből évente 2000 forintot a magyar nyelv terjesztésére fordítson, a többi pedig a tőkéhez esatolja. Ha a magyarságot veszélyeztető háború jönne, az egész összeget és a birtokot a haza védelmére fordítsa s ha ez száz évig nem következne be, a vagyon fele *Beüthy* Cecília leszármazói között osztandó fel, a másik fele kitűnően jövedelmező kezelés mellett tovább is a kultúra s a magyar nyelvű iskoláknak marad. Édes anyja és felesége 2500—2500 frt évi juttatást kapna. A végrendelet legfontosabb befejező része pedig az, hogy ha gyermekei maradnának, minden az utódlónak lesz. *Miklóssy*nak a végrendelet készítése óta két gyermeke született, tehát az akadémia a nagy örökségtől elesik. A végrendeletben azt mondja *Miklóssy*, hogy ha fia születne, gyámjával *Beüthy* Lászlót kéri fel, feleségét pedig arra kéri, hogy esetleg születendő leányával menjen vissza Franciaországba.

— **A Dávid Ferencz Egylet szombati estélye** a New-Yorkba előreláthatólag szép közönséget fog össze gyűjteni. Jó mulatságban és sok táncban nem lesz hiány. Az estély anyagi sikere máris biztosítva van, az erkölcsi siker is meg lesz holnap.

— **Öngyilkossági kísérlet.** Tegnap délután fél 5 órakor *Bessenyey* György 22 éves tanárjelölt Monostori-ut 53 szám alatti lakásán öngyilkossági kísérletet követett el. A magába vonult, zárkózott lelkű fiatal ember beretével felmetszette ütőereit és egy hosszú, de nem mély vágást ejtett a nyakán. Mielőtt elvérzett volna, észrevették. A mentők bekötötték sebeit és a fiatal embert beszállították a Karolina orsz. kórházba. Sebesülése nem életveszélyes, rövid idő alatt felgyógyul. Tettének oka ismeretlen.

— **Czakó Zsigmond emlékezete.** A fiatal korában, tragikus halállal kimúlt, egykor nagyon divatos és érdekes drámaírónak, *Czakó Zsigmond*nak emlékeztető kegyeletos módon ünnepelte meg a napokban szülővárosa: Dész. Az ottani Szabad-Lyceum rendezősege felolvasásainak befejezéseül jólsikerült matinét rendezett *Czakó Zsigmond* emlékeztetőre vasárnap, melynek tiszta jövedelmét a Désen létesítendő *Czakó*-emlék alapjára fordítják. A matiné a vármegyeház dísztermében folyt le előkelő és díszes közönség jelenlétében. A műsor első pontja *Szabó György* főgimnáziumi ének-tanárnak egy férfikarra írt saját szerzésű lendületes emlékdala volt, melyet az állami gimnázium növendékeiből alakult énekkar adott elő szabatosan. Azután *Duszárdi* Boriska szavalta el megkapóan meleg közvetlenséggel *Bene* Ferencz költői érzésektől sugárzó, szép prologusát. Azután *Vásárhelyi Boldizsár* ref. lelkész olvasta fel dr. *Körössy* György főgimn. igazgatónak alapos és nagy tudással írt

tanulmányát *Czakóról*. *Szechák János*, *Arany János* „*Czakó* sirján” ezimű költeményét szavalta el bensőségesen. Záróként a főgimnázium vegyeskara énekelt néhány *Schubert*-dalt *Szabó György* énektanár vezetése alatt.

— **Ítélet a szegedi kossorozás ügyében.** Az ismerős szegedi katonai kossorozási ügyében — mint egyik szegedi lap értesül — a hadbíróság tegnapelőtt hozta meg az ítéletet Aradon. A 8 tagból álló hadbíróság tegnapelőtt ült össze az aradi várban. A rabkatonákat 9 órakor vezették a tanács elé és a tárgyalás a déli órákig tartott. Az ítélet a kossorozásban szereplő katonák közül *Dóczy Antalra* fölmentő volt, *Csurka* és *Maesó* katonák fegyelemlenéltség miatt az eddig kitöltött fogságon kívül még 1—1 hónapi váragságot kaptak.

A felmentett *Dóczy* Antalt azonnal szabadlábba helyezték, társait ellenben lekísérték cseláikba. *Dóczy* az új folyamán már Szegedre érkezett. Teljesen azonban nem szabadult még meg, mert itt jelantkezni kellett a zászlóalparancsnokságnál és míg az ítélet megjárja a hadügy-minisztériumot, addig szolgálatot teljesít.

— **Halálos pofon.** Szegedről írják: Különös haláleset történt a napokban Horgoson. *Kecskeméti Albert* horgosi harangozó a napokban meghalt és halálát állítólag egy pofon okozta. Az öreg *Kecskeméti* ugyanis nagyon szerette az italt és vasárnap éjjel is folyton koresmázott. Hétfőn reggel nyolcz órakor kissé ittas állapotban állított be a templomba és a sekrestyébe ment, ahol *Pakulits János* róm. kath. plébános megkérdezte tőle, hogy hol van a templom kulcsa?

— Nem tudom, — felelte az öreg borizú hangon.

— No, hát ha nem tudja, hát itt van egy pofon, — mondta a plébános és azzal arcúl ütötte a harangozót.

Az ütés után *Kecskeméti* megtántorodott, az orra vére megeredt, majd ájuldozni kezdett, mire a jeleneteket szemlélő három minisztrális fiu karonfogta és hazavezette. Otthon lefeküdt és hamarosan elvesztette az eszméletét, délelőtt tizenegy órakor pedig meghalt. A halottat a hullaházba szállították. A szerencsétlen ember testén két foltok láthatók. A boncolás fogja kideríteni, hogy a szegény ember halálát tényleg a plébános pofonja idézte-e elő.

— **Magyar leány tragédiája Romániában.** Egy Magyarországból Romániába telepedett fiatal magyar leánynak, *Szép Eugénia*nak szomorú végzetéről ad hírt egy bukaresti tudósítás. A leány *Szép* romániai magyar zenetanárnak a leánya s azelőtt hat esztendővel megismerkedett *Georgiu Constantin*-nal az 1. számú, Rosiori huszárezred hadnagyával. A hosszas viszonyból fiugyermeke született a leánynak s ekkor a hadnagy szakítani akart a szerelmesével, pedig a szegény megtörténtekor megígérte, hogy feleségül veszi kedvesét. Megnyugtatta, hogy dolgozni fog a míg megkeresi a kauczióhoz szükséges negyvenezer lai-t, hogy katonai feltételek szerint megköthesse a házasságot. *Georgiu Constantin* időközben áthelyeztette magát *Botosaniba*, hogy így menekülhessen a leánytól. Ez azonban ide is követte a tisztet a ki röviden kijelentette neki, hogy a gyermeket adja dajkaságba, majd ő gondoskodik róla, csak ő hagyjon békét neki. A becsületétől megrabolt teremtés azonban nem tágitott. Sőt mikor a hadnagy *Botosaniból* *Galatzra* helyeztette magát, ide is utána jött. Most hétfőn a leány felment az ottani kaszárnnyába, hogy ismét könnyörögjön hűtlen szerelmesének. A kaszárnnya lépcsőházában *Georgiu Constantin* egyik barátjával találkozott. A ki, mikor megtudta mi jártaiban van a szenvedéstől, gyötrelmetől megkínzott nő, felpofozta és megverte az „alkalmatlankodót.” Az összeütleget *Szép Eugénia* ekkor szegényében szállójába a *Continental* szállóba futott és mikor felért szobájába, öngyilkos lett. A hadnagyot katonai hatósága kérdőre vonta, de ő azzal védekezett, hogy a leány csak olyan toladó orfeumi hölgy volt. A vizsgálat folyik, ez azonban nem adja vissza a szerencsétlen magyar leány becsületét és életét.

— **A ki kertjét szereti, szép virágokat és kitűnő konyhakerti terményeket akar,** az fedezze magszükségletét *Mauthner Ödön* es. és kir. udvari mag-

kereskedésben Budapesten, Rottenbiller-utca 33. A czég ideai árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek ingyen küldi. Ezen árjegyzék az általános ismert, világhírű, kitűnő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti- és virágujdonságoknak egész sorozatát is tartalmazza.

TÁVIRATOK.

Az országházból.

Budapest, márcz. 4. A képviselőház mai ülésén Perczel Dezső elnökölt.

Egyes jelentések után a képviselőház elhatározza, hogy holnap a bizottságokat kiegészítik s egyuttal az állami anyakönyvvezetés módosításáról szóló javaslat tárgyalására kiküldendő bizottságot megválasztják.

A napirend előtt Bakonyi Samu tesz észrevételeket Tisza István gróf miniszterelnök tegnapi beszédére.

Ezután az ujonczjavaslat általános vitáját az elnök bezárja. Következnek a záróbeszéd.

Nyíri Sándor honvédelmi miniszter szólal fel elsőnek. Erős érveléssel támadja az obstrukciót s kimutatja, hogy a póttartalékosok még hat hónapig bentartandók lennének, ha márczius végeig meg nem szavazzák az ujonczjavaslatokat. Ha azonban a javaslatok márczius végeig meglesznek szavazva, akkor igéri, hogy a harczképesség kockáztatásával is hazaeresztik a tartalékosokat.

A honvédelmi miniszternek ez a kijelentése a Házban nagy tetszést keltett.

Nyíri Sándor honvédelmi miniszter után Tóth János kéri benyújtott határozati javaslatának elfogadását.

Szederkényi Nándor hosszasán beszél javaslata mellett, s beszédét szünet után is folytatja.

Békekisérletek.

Budapest, márcz. 4. A képviselőház folyosóján ma Apponyi Albert gróf, Szederkényi Nándor, Holló Lajos, Tóth János, Szentiványi Árpád tanácskozást folytattak, melynek kapcsán gr. Apponyi Albertet a tanácskozók elküldték gr. Tisza István miniszterelnökhöz azzal a megbízással, hogy kérje a miniszterelnököt, hogy a parlamenti harcz megkezdését nyolcz napra halasztza el. Apponyi gróf ígéretet tett, hogy ezalatt az ujonczjavaslat teljesen le lesz tárgyalva.

Gr. Tisza István miniszterelnök garanciákat kért arra nézve, hogy a részleteknél s a további parlamenti tárgyalások során nem támad fel újra az obstrukció.

Apponyi Albert kijelentette, hogy ezekre nincsen meghatalmazása, s ilyen garanciákat nem adhat.

Tisza István gróf miniszterelnök erre azt válaszolta, hogy tehát ő megy a maga útján.

A fentemlitettek tovább folytatták a tanácskozást, melynek során azon tervméről föl, hogy felkérjük az obstrukciókat, hogy ne veszélyeztessék a parlament szólásszabadságát azáltal, hogy továbbra megmaradnak eddigi taktikájuknál.

Erre a Kossuth-párt kijelentette, hogy ebbe a tervbe csak az esetben hajlandó

belemenni, ha az Ugron-párttól előzetesen ígéretet nyer, hogy az Ugron-párt, ha hozzá ilyen intervenczió érkezne, engedni fog. Mielőtt ez megtörtént volna, a fentemlitettek kérték Tisza István gróf miniszterelnököt, halasztza el a ma esti konferenciát, vagy legalább azon végérvényes határozatot ne hozzanak.

Tisza István gróf kijelentette, hogy a halasztásba nem megy bele, egyébként a közbenjáróknak délután négyig rendelkezésre áll oly feltétellel, hogy az obstrukciók vagy azonnal hagyják abba az obstrukciót, vagy pedig ő megy tovább a maga útján.

Az illyefalvi választás.

Sepsi-Szent-György, márcz. 4. Az illyefalvi kerület lemondott választási elnöke, Vajna István helyébe, a központi választmány Bogdán Arthur takarékpénztári vezérigazgatót választotta meg választási elnökké. Az ellenzék terrorizmusa következtében a kormánypárti jelölt megkezdett körutját abbahagyta. Haller főispán részrehajlatlan eljárása pártkülönbség nélkül elismerésre talált.

Művészet.

* Kamara zene-estély. Mikor a fővárosi Grünfeld-Bürger vonós-négyes társaság pár év előtt először látogatott el hozzánk, zenekedvelőink egy lelkes, de annál kisebb csoportja gyűlt össze hangversenyére. Ez a kis csoport évről-évre szaporodott és a tegnapi koncerten, melyet a Grünfeld Vilmos, Soprony Henrik, Berkovits Lajos és Bürger Zsigmond művészekből álló társaság a zenekonzervatorium helyiségében rendezett, egy zsufoltáig telt terem díszítvánt közönség töltötte és gyönyörűséggel élvezte a jól ismert művészeket. Igazi értékes és megbecsülendő sikere ez a művész-társaságnak, melyet nem a népszerűség ős és mulékony eszközeivel, hanem a komoly és magasabb rendű zeneművészet tisztá kultuszával érdemelt ki. Programjában most is ezt szolgálta. A zeneművészet örökbeű műveit interpretálta oly mesteri előadással, a melynek legkisebb részletei csupa művészet. Az összejátéknak szabotossága, a négy egyéniségnek egy ezél által való egységbe olvasztása, a részletek minuciozus kidolgozása a finom árnyalások bámulatosan gazdag skálája oly magas fokra van fejlesztve e művész-társaság játékában, a melyen túl már csak a mesterkéltég lelketlen produkeziói kezdődhetnek. Az ő előadásuk pedig mindig lélekkel teljes, a tartalom, a zenei gondolat kifejezésére törekvő. A művek szellemét, stíljét mélyre hatoló felfogással és biztos érzéssel emelik ki.

Beethoven A-dur vonós-négyesét hallottuk elsőnek. E zenei szellemóriás tiszta klasszicizmus elbűvölően ragyogtatta minden báját a művész-társaság bravurosán kidolgozott, meseri előadásában Csajkovszky Andante cantabilejének szívet facsaró melancholiája a legközvetlenebb hatást tette a hallgatóságra, míg Cherubini Scherzójában az apró finomságok sokféle színe csillogott. Végző számul Dvorák, a csehek legnagyobb élő zeneköltőjének Es-dur quartettjét (op. 51.) játszották. A műben erősen és határozottan ki-domborodik a faji zenének a karaktere. Ez az erős és öntudatos egyéniségű szerző a kamara zene formái közé is nyílt bátorsággal és mély inspirációval vitte bele a nemzeti tartalmat. Ép most, mikor azt a hirt vesszük róla, hogy a simphonikus zenének bucsut mondani készül, jelenti ki, hogy a drámai zene művelésében is a nemzeti tárgyak lelkesítik és vezérlik. Quartettjének kivált az Elegia és a Romance része tett legmélyebb hatást. A közönség, mely a legnagyobb figyelemmel hallgatta a művész-társaság játékát, minden egyes szám után lelkesült ovációkkal fejezte ki tetszését.

Az estének egyik érdekessége volt Sándor Erzsike, az Opera-iskola nagy tehetségű növendékének éneke. E nagy szorgalommal tanuló kisasz-

zony rendkívül kellemesen lepte meg a közönséget nagy haladásával. Farkas Ödön igazgatónak két dalát adta elő. Az egyik Kiss József „Oh mért oly későn” című költeményére méla borongással, édes szép dal, a másik pedig a már mind jobban ismertté váló „Sir a nótá” Szabolcska költeményére. Sándor Erzsike bensőséggel, nemes izléssel, ép frazirozással adta elő a dalokat. Hangja nem terjedelmével, vagy erejével, de finomságával és kristálytisztaságával ragad meg bennünket. Előadásában annyi értelmet, kifejezésre törekvést látunk, mely a legszebb reményekre jogosít művészi fejlődése iránt. A közönség zajos tapsok között kívánta a „Sir a nótá” dal megismétlését.

* Sherry. Ordonneau és Félix új operettjének holnapi bemutatója az előjelekből következő, zsufolt ház előtt fog lefolyni. A nagyhírű operett szép zeneszámai közül különösen említésre méltók az I. felvonásban Anatole „csalafinta” kupléja, az öreg Sherry és Jane kupléja a tengeri utazásról, s a finale fülbemászó, szép skót-dala, melyet a karzemélyzet eredeti kis hangszerekkel (mirtiton) kísér. A II. felvonásban a Pepita tánc-dala, Anatole és Jane „baby” dala és főként egy bájos dallamu nápolyi dal („Yupla, yupla Katharina” refrénnel), melyet Károlyi Leona és Kassai adnak elő. Ez a nápolyi dal rövid időn közkeletűvé lesz nálunk is, mint mindenütt, a hol a „Sherry” színe került. Az operettet sok tánc is élénkíti. A szöveg pedig magában is egy pompásan megírt bohózat. A bérleők jegyeit holnap d. e. 10 óráig tartja fenn a pénztár.

* Cymbeline. Shakspeare rég nem adott szín-művéből megkezdtek a próbákat. A poétikus darab főalakjait Tóvölgyi Margit (Imogén), Szegő (Cymbeline), Szakács (Iachims), Somlai (Clotén) és Tompa (Posthumus) játsszák.

CSARNOK.

A fürdés befolyása az egészségre.

— Irta és felolvasta dr. Szombathelyi Gábor az iparosok részére 1904 febr. 28-án, vasárnap délután rendezett előadás alkalmával. —

(Folytatás.)

Ha a beteg bőre érzéketlen és visszahatási tevékenysége csökkent, alkalmazzuk a zuhanyokat és ledörzsöléseket.

Azt tapasztaljuk, hogy a hideg víz frissítés-erősít, a meleg fürdő esendésit és lankaszt, mivel nemcsak az idegekre, hanem az izomzatra is bír befolyással. Ezért oly betegségeknel, hol lankadás vagy fáradás lép előtérbe vagy az izmok hűdöttek, hideg vizet fogunk alkalmazni, míg ellenben görcsöknél, izgatottságnál meleg fürdőt alkalmazunk.

A víz azonban arra is képes, hogy a vér-eredényeket összehuzza és ellankasztja. A hideg víz, a jég ennél fogva gyuladásoknál használatik nagy sikerrel. A meleg vagy forró borogatás elősegíti a felszívódást. Forró kézfürdőt alkalmazunk szívbántalmaknál, hideg lábfürdőt vesznek azok, kiknek vértörlülésük van a fejükben. A víz elvonólag hat, tehát nemcsak közeli, hanem távoli szervek vérbőségére is.

Megbecsülhetetlen hatása van a fürdőnek a lázra is. Hüvös fürdők nemcsak biztosan csökkentik a test hőmérsékét, hanem erősítik a szív-működést is és azért oly rendkívül magas lázak csökkentésére használjuk, a hol lázellenes gyógyszereket épen a szív-működés gyengesége miatt alkalmazni nem lehet.

A fürdő befolyást gyakorol az elválasztásokra is, hideg víz fokozza a vizeletelválasztást, meleg víz izzaszt.

És ezért számos esetben a fürdő izzadmányok felszívódására használható. Érdekes még, hogy a hideg víznek alkalmazása által kövér embereknel tetemes súlyfogyást lehet elérni. Ilyen fogyasztó hatással bír a meleg fürdő, gőzfürdő és a pakolás is.

A vízzel való gyógyítás módjai különbözők. Használunk kádfürdőket, gőz- és légfürdőt nagy medencékkel, uszodákat, ülő- és lábfürdőket,

zuhanyokat, bepakolásokat. Lássuk ezeknek hatásait és alkalmazását.

A kádfürdő ezélja többnyire a test tisztítása, gyógyító célból is. Használhatók közömbös hőmérsékű fürdők, melyek igen hatékonyak, mert távol tartanak a testtől minden ingert. Agyidegességben szenvedők ily fürdőtől lecsendesednek és álmatlanságukat veszítik. Ily fürdőkben gyógyulnak eszűz bántalmak is, sőt vízkórás is javulhat.

A hűvös fürdők főleg lázas betegeknek használatnak. Nem lázas emberekre a hideg kádfürdő felfrissítő, élénkítő hatással van, emeli az anyagcserét és fokozza az étvágyat.

Mindenestre ilyen fürdőt individualizálni kell, illetve az egyének szerint megállapítani, nemcsak általánosságban használni.

Meleg fürdőt főleg erőltetett szellemi munkánál használhatunk, további alkalmazása hörgőhurutnál, eszűznél, veselobnál van jó hatással.

A medencék és uszodák a fürdés mellett élénk mozgást engednek meg és azért főleg kövérségnél és skrofulózisnál használatnak. Intenem kell azonban azokat, kiknek szív bajuk van és kik ideggyengeségben szenvednek, hogy azok ily fürdőt ne használjanak.

A kádfürdőt lehet fa-, ezink-, réz-, ezement-, márvány-, porcellán-, vagy fayence-kádakban venni, a miknek tartalmuk 250—300 liter legyen. Általában fém-, porcellán- és fayence-kádak vannak használatban. A fakádak kevésbé tartósak és nehezen tisztíthatók, azért csak kádfürdőknek alkalmasak. A kőkádak hűvös voltuknál fogva sok meleget vonnak el a vízből. Ha a kádfürdőt egyúttal félfürdőknek is akarjuk alkalmazni, nem szabad bemélyítve lenniük, hogy a fürdőszoval jól hozzáférhessen a dörzsöléshez.

Vannak aztán az u. n. vízágyak, a mikben a beteg, p. o. a ki égési sebeket szenvedett, napokig maradhat.

A kádfürdő hatása és javatai:

1. A közömbös, 35—37° C fürdőnek hatása izgalomesökkentő és ott alkalmazzuk, hol megnyugtani akarjuk az idegrendszert: ideggyengeség stb.

2. Melegelvonó fürdők, melyeknek hőmérséke valamivel kevesebb, mint a közömbös fürdőké, ott nyernek alkalmazást, a hol lázat akarunk elvonni pl. typhusnál, váltóláznál stb.

3. Meleg fürdők 38°—42° C mellett igen jó szolgálatot tesznek eszűznél, rheumatizmusnál, vesebajnál stb. Használatuk egyúttal izzadást is eredményez.

A félfürdők, a mint már említettem, nem magas kádakban alkalmazhatók. A víz a kádakban 25—30 cmnyi magasan álljon, úgy, hogy a fürdőzőnek körülbelül esipőjéig érjen. Az általánosan gyakorlatban levő mód a következő: Jól lehűtött fejjel, vizes sapkával lép a beteg a kádba, hol hirtelen bemártva testét, ülőhelyzetet foglal el. Fejét, hátát a fürdőszoval azonnal leönti egy kis sajátából megállapított hőmérsékű vízzel, azután a mellére alkalmaz öntést. Majd az egész testnek a ledörzsölése következik; ezalatt a beteg is önön magát folyton dörzsöli. Ha a beteg ezt gyengeségénél fogva nem teheti, akkor 2 fürdős végzi a műveleteket.

A végén a víz pár fokkal lehűttetik és nyból le lesz öntve és dörzsölve az egész test, végül egy nagy hintázó mozgás után a beteg kiszáll a kádból és jól letöröltetik.

A félfürdő használata igen kiterjedt alkalmazásnak örvend, hatása a központi idegrendszerre, főképen a hátgerinczre, a gyomor működési zavarainál magas gyomorleöntéssel, továbbá vérkeringési zavaroknál, renyheségnél, edzésnél stb. jön alkalmazásba.

A különböző zuhanyok, melyeknek jó berendezése igen komplikált, feltételei a következők: 1. a víznyomás legalább 3 atmoszférai legyen, 2. a zuhanyok hőmérséke gyorsan váltható legyen, 3. egy központból pl. kathedra szabályoztassék.

A zuhanyok lehetnek általánosan és helybelileg alkalmazva, rögzített és mozgathatók.

A fix zuhanyok az eső, sugár, permete, harang-kápolna stb. mozgathatók, pedig a legyező, sugár és skót (v. gőz), végül pedig ülő stb. zuhanyok. Semmiféle procedurával sem vagyunk képesek a mechanikai és hőbeli reakciót oly hamar változtatni, mint épen a zuhanyok által.

Különösen hasznos a zuhany ott, a hol az izmok beidegzését fokozni akarjuk, mint némely fajta ideggyengeségnél, hysteriánál stb. Ujabban kombinálják massage-gal, a zuhany-massage zsábkánál, rheumatizmusnál stb. használatok.

A vizes lepedő ledörzsölés rendesen 10—20° C közti vízbe mártott lepedővel történik és ott alkalmazzuk, a hol apathikus idegbetegek beidegzését élénkíteni akarjuk. Ez az eljárás igen kedvező behatással van a vérkeringésre is.

A nedves bepakolás úgy történik, hogy az egész testet a fej kivételével begöngyölük nedves lepedőbe, vastag pokróczba. Rendszeren ott alkalmazzuk, hol az egész idegrendszer megnyugtatót akarjuk elérni, körülbelül 1—1½ óráig tart egy ilyen művelet.

A száraz bepakolásnál a begöngyöléshez száraz lepedőt, és pokróczot használunk, melylyel a fejet is betakarjuk, úgy, hogy csupán az arez marad szabadon. Ez nagy izzadást eredményez és hatását közzvény, elhízás, syphilisnél stb. fejt ki.

Azon fürdők, melyekben a testre 39—55° C fokú vízgőzök hatnak, gőzfürdőknek nevezzük. Ezek között megkülönböztetünk általános vagy orosz gőz-szobafürdőt és gőz-szekrényt, vagy kád gőzfürdőt. Az előbbieket vízgőzökkel telített szobából állanak, a melyben lépcsőzetes fekvőhelyek vannak. Itt tehát az egész test a fejjel együtt ki van téve a gőz hatásának. Rendszeren ilyen szokott lenni a mostani gőzszo.

Íde sorolhatjuk a természetadta gőzbarlangokat, Herkules-fürdőben felső Olaszországban levő battagliei és a szicíliai San-Golegero nevéket, melyek szikla-üregekben képződnek. Ezeket már Horatius és Ovidius is használták és a mellettük levő szép, árnyékos myrthus-erdőkben villákat építettek. A gőzfürdők gyógyerejét már meglehetősen rég ismerték az orvosok, így a híres római orvos, Celsus azt állította, hogy a gőz eszűz és közzvényes, szóval hűléses bántalmaknál fejt ki esodaerejét.

A gőz egyik leghatalmasabb tényező az ipar világában. A benne rejlő hatalmas mozgató erő gépeket indít meg s tart állandó mozgásban. A gépek révén közlekedés, áramlás, forgás, egy-máshoz s fejjölk az ipar és kereskedelem. E mellett a nagy, általános hatás mellett, melyet a gőz gyakorol az ipar világában, nem csekély az a hatás és fontosság, melylyel a gyógytudományokban szerepel a gőz, mint az egészség fentartásának, ápolásának és javításának egyik nélkülözhetlen eszköze.

Gőzszekrény és kád gőzfürdőknek azon előnyük van, hogy a fejszabadon marad és így hatásuknak tovább ki lehet tenni a beteg testét. Lehetnek deszkából, porcellánból, vagy ezementből készíve. Ezekben a beteg 15—20 percig ül körülbelül 45°—50° C hőfok mellett. Ha azt akarjuk, hogy csak egyes fájdalmas testrészt hozzassék gőzzel érintkezésbe, úgy a gőz- vagy skót-zuhanyt használjuk.

A gőznek hatása kizárólag azon meleg medium hozzájárulásán alapszik, a melylyel az egész test érintkezésben van. A szerint már most, hogy milyen hosszasan vétetik igénybe, a hatás is különböző. Rövid behatásra már 4—5 perc alatt a bőredények kitágíttatnak és meglehetősen nagy mennyiségű meleg rakódik a test felületre, 5—8 perc múlva a bőr pirossága mellett kitör az izzadás. Hosszabb használat után a test hőmérséke is felemelkedik 40° C-ra, a légzés és szívműködés fokozódik és az anyagcsere emelkedik. Az izzadás által a szerint, a mint a gőzfürdőt hosszabban vagy röviden használjuk, tetemes testsúlyvesztést érhetünk el. Mindenestre a testet a gőzfürdő használata után fokozatosan le kell hűteni.

Ezeket a hatásokat tekintetbe véve, tehát a gőzfürdők használatánál ez időtartamot, hőmérséket és a lehűtés módjait kell számításba venni.

Rövid gőzfürdők vétetnek 1—5 percig mindenütt ott, ahol rövid meleg alkalmazására van szükség, mint különböző vérszegénységnél, sápkóránál stb. Valamivel hosszabb tartamú p. o. 10 percig tartó hirtelenbe lehűtés alkalmazható renyhe anyagcsere, lassu vérkeringésnél és bőrbetegségeknek. A hosszantartó 25—30 percig terjedő gőzfürdővel bő izzadást eredményezünk az anyagcsere fokozásával, pl. elhízásnál, schrophulosisnál és siphilisnél. Jó hatásu

mindenfajta hűléses bántalmaknál, izületi és izomrheumánál és végül légeső és tüdőhurutnál stb. a gőznek behatolása által.

(Vége következik.)

Közigazdaság.

× **Hetivásár**, márcz. 4. Kedvező idő és némileg javult utak következtében mostani vásárunk jobb volt az előzőnél, mert habár a jövő héten országos vásárunk lesz, a hó eleje miatt a vételkedv és képesség is nagyobb volt.

Gabona, szarvasmarha, sertés, majorság jó közepes mennyiségben hozatott fel s a forgalom is kielégítő volt, habár a drágaság általános és emelkedő s ennek hatása alatt a *husárok már említett emelése is tényleg megtörtént.*

A kereskedők és iparosok forgalma lanya.

Állatvásár. Eladatott 297 drb. szarvasmarha, 235 drb. sertés, 7 drb. ló, 16 drb. bárány.

Szarvasmarha párja: igás ökör 480—640 K., musta ökör 360—420 K., darabonként: fejős tehén 180—230 K., javított meddő 190—210 K., musta tehén 100—130 K., éves borjú 40—70 K., szopós borjú 26—34 K.

Sertés kilója élő súlyban: öreg, hizott 1.20—1.32 K., fiatal 1 K., könnyebb 88—92 f. Darabonként: szedett nagy sertés 44—50 K., süldő 26—36 K., 4—5 hónapos 20—22 K., 8—10 hetős 12—18 korona.

Paraszt ló: igás párja 160—200 K., háts drbja 80—160 korona.

Bárány párja 8.40—12 korona.

Husok kilóval: marhahús 1 K. 12 fill., sertés 1.44 K., nyers karaj 1.72 K., borjú 92 f., 1.32 K., füstös oldal 2 K., füstölt hús 1.60—80 K., friss füstös kolbász 1.60—8 K., nyers 1.52—60 K., zsírnak való szalonna 1.60—80 K., enni való 1.68—1.70 K., zsír 1.84 K., hár 1.84 K., császárhus 2—2.40 K., nyers sonka 2 K., főve 3.20 K., bárány eleje 1.80 K., hátulja 2.20—40 korona.

Majorság párja: csirke 2—2.50 K., tyúk 2 K., rucza 2.40 K., káppan 3—4 K., sovány liba 5—6 K., kóvér 12 K., pulyka 14 K., tojás 3 darab 20 fillér.

Takarmány: Egy szekér széna 22—26 K., szalma 8—9 K., zsup szalma párja 14—16 fillér.

Tüzifa egy szekérrel 6—10 K., 4 kbm. 22—24 korona.

Gabona 50 kilónként: Buza 8.10—8.99 K., rozs 6.50—6.70 K., törökbuza 5.65—5.75 K., takarmány árpa 5.40—5.50 K., jobb árpa 5.70—5.80 K., zab 4.60—4.80 K.

Liszték. Buzadara 15.60 K., 0 sz. 15 K., 1-es 14.60 K., 2-es 14.20 K., 3-as 14 K., 4-es 13.80 K., 5-es 13.40 K., 6-os 13 K., 7-es 12 K., 7-es feles 10.30 K., 8-as 7.80 K., rozsliszt 12 K., derce 4.50 K., korpa 4 korona.

Kiadóhivatal és nyomda telefon száma 384.

Szerkesztőség telefon-száma 84.

NYILT-TÉR. *)

Sjtai K. Albert

„Magyar Polgár” könyvnyomdája.

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 4. sz.

Rovatok ívek

nyomtatását

bármily nagyságban, hivatalok, takarékpénztárak vagy kereskedők és iparosok részére

a legjutányosabb árban

elvállalja.

Egyszeri megrendelés teljes meggyőző-dést nyújt a legmesszebb menő árkedvezményeiről.

* E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Személyszállító vonatok indulási ideje október 1-től.

A vonatok indulási ideje középeurópai idő szerint van megállapítva. Az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli idő a perczek aláhuzásával van megjelölve.

Kolozsvárról indul:

Budapest felé:

515 sz. szem. v.	511 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	545 sz. Tr. sz. sz.	507 sz. szem. v.	501 sz. gyors v.
3 ¹⁸	12 ⁵⁹	7 ¹³	1 ⁴⁹	6 ¹⁷	11 ¹⁰

Deés felé:

2 sz. szem. v.	14 sz. vegy. v.
7 ³²	4 ⁴⁰

Brassó felé:

502 sz. gyors v.	508 sz. vegy. v.	512 sz. sz. sz. t. v.	506 sz. szem. v.	516 sz. vegy. v.
6 ¹¹	8 ³⁰	4 ⁵²	8 ⁵⁴	10 ⁵¹

Brassóból indul:

Predeal felé:

530 sz. szem. v.	592 sz. sz. sz. t. v.	502 sz. gyors v.	582 sz. vegy. v.
3 ⁵⁵	6 ⁵⁵	2 ¹⁹	11 ⁴⁰

Budapest felé:

507 sz. vegy. v.	501 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.
5 ²⁰	2 ⁴⁵	8 ¹³

Sepsi-Szt.-György és K.-Vásárhely felé:

7802 sz. sz. sz. t. v.	7812 sz. vegy. v.	7804 sz. szem. v.
5 ²⁵	2 ⁵⁰	8 ⁴⁵

Zernest felé:

7711 sz. vegy. v.	7713 sz. vegy. v.
8 ³⁵	5 ¹⁰

H I R D E T É S E K.

Kellemes séta után a legjobb üdülő hely

a monostori Söracsarnok,

a hol mindig friss csapolású, kitünő minőségű, 13 fokos, 3 hónapos, minden fővárosi sörrel versenyképes

Czell-sör

kapható.

Tiszta és jó ételek!

Minden vasárnap cigányzenekar játszik.

Kiváló tisztelettel

Papp János vendéglős.

80 5—6

Képviselőtet vállal

szalámi és hentesárukban

jól bevezetett zsiradékárú-ügynökség

A. SCHANIL, WIEN, XVII., Helbinggasse 6

KOLOZSVARI

Jakarékpénztár és Hitelbank

Részvénytársaság.

Alaptőkéje 1.200.000 korona teljesen befizetve.

Tartaléktőkéje 204.144 korona 89 fillér.

Betétek könyvecskékre, pénztárjegyekre és folyószámlákra K. 9.011.613-20.

Irodák:

Kolozsvárt, Mátyás király-tér 7.

saját házában.

Törlesztéses és közönséges jelzálogkölcsönök

csönöket nyújt hosszabb, vagy rövidebb időre Kolozsvárt fekvő bérházakra és bárhol fekvő földbirtokra.

Az ügyleteket a leggyorsabban és legelőnyösebben bonyolítja le a kölcsönöket minden levonás, vagy külön díj nélkül készpénzben fizeti ki.

RÉGI UJSÁGOK

kilószámra

olcsó árban eladók

a Magyar Polgár kiadóhivatalában.

Joánovics Testvérek fényképészek

Telefon 150.

(ezelőtt Kató J.)

Telefon 150.

Kolozsvárt, Mátyás király-tér 32.

Speciálisták gyermekfelvételekben.

Elsőrendű műterem, készít: platin és fényes képeken kívül nagyításokat, aquarelleket és olajfestményeket meglevő kis képek után. Öltözők a n. é. közönség rendelkezésére állanak. 6 20—20

A téli hónapokban a műterem minden helyisége fűtve van.

Valódi erdélyi hegyaljai tisztán kezelt

Borok Ötvös Dánielné pinczejéből

Telefonszám 511.

Kolozsvárt, Boeckay-utca 1. szám

(Mátyás király születési háza szomszédságában).

Fehér borok zárt palackban

à 70 és 35 centiliter

70 centilit. 35 centilit.
zárt palackban
kor.-ban kor.-ban

Leányka erdélyi különlegesség	1.20	—70
Asszu édes	1.60	—90
Asszu finom	1.20	—80
Sauvignon-Semillon	1.20	—70
Muskotály	1.20	—70
Risling erdélyi különlegesség	—90	—50
Som	—90	—50

Vörös borok zárt palackban

à 1/2 liter

Literenként
zárt palackban
koronában

Egri bikavér	1.60
Egri piros	—84
Elsőrendű piros	—84
Carbenette	1.—
Schiller	—68

Fehér borok zárt palackban

à 1/2 liter

Literenként
zárt palackban
koronában

Hegyaljai peccsenye	1.10
asztrali I. osztályu.	—84
" II. "	—72
" III. "	—60
Ménesi peccsenye	—90

Bizományi raktárak:

Adi László

Deák Ferencz-utca, telefonszám 470.

Fuhrmann Károly

Wesselényi Miklós-utca 10., telefon 429.

Kondász Dániel

Mátyás király-tér 25. szám.

Irimiás Tivadar

Arany János-tér 2. sz.

Nyisztor Gergely

Hunyadi-tér 6. sz.

Balogh János

Trefort-utca 20. szám

Pardi Sándor

Akácfa-utca 3. sz.

Baktay Ida

Benigni-palota (vashidnál).

Nyikora Anna

Rudolf-utca 64. sz.

Rozenzweig Antal

Széchenyi-tér 39., telefonszám 436.

16 18—48

Ezen árak mellett a fogyasztási adó már ki van fizetve.

Ezen árak bárhova haza szállítva készpénzfizetés mellett értendők. — Üvegek 15 napra kölcsönkép adatnak.

Telefonon megrendelhető és minden időtájban hazaszállítatik.

Ünnepnap és vasárnap csak délelőtt 10 óráig.